

Správa o právnom štáte 2026

17.7.2026 - | Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Dňa 17. júla 2026 Európska komisia zverejnila Správu o právnom štáte 2026, vrátane Kapitoly o situácii v oblasti právneho štátu na Slovensku. Správa vyhodnocuje stav právneho štátu za predchádzajúci rok.

Za ministerstvo spravodlivosti vítame, že Slovenská republika nedostala žiadne nové odporúčania, pričom existujúce odporúčania sú odporúčaniami, ktoré dostala ešte predchádzajúca vláda.

Európska komisia konštatuje vo viacerých oblastiach výrazný pokrok alebo istý pokrok pri plnení odporúčaní. Zlepšenie hodnotenia Slovenska je aj výsledkom intenzívnej komunikácii ministerstva spravodlivosti so zástupcami Európskej komisie, ktorá bola doplnená našimi legislatívnymi aktivitami adresujúcim pretrvávajúce odporúčania.

„Ministerstvo spravodlivosti v posledných rokoch vyvíjalo snahu o odstraňovanie zdedených nedostatkov, čo sa odzrkadlilo v konštatovaní pokroku v plnení odporúčaní, čo vnímam veľmi pozitívne“, konštatoval štátny tajomník ministerstva spravodlivosti Milan Hodás.

Pokiaľ ide o konkrétne odporúčania adresované ministerstvu spravodlivosti, Európska komisia konštatovala pokrok pri zavádzaní záruk proti odvolávaniu členov Súdnej rady SR a vyzýva Slovensko na schválenie ústavných zmien, ktoré predložilo ministerstvo spravodlivosti.

Vo vzťahu k trestnému činu ohýbania práva Európska komisia ocenila komunikáciu s Benátskou komisiou, ktorá predchádzala návrhu ministerstva na zrušenie tohto trestného činu, ktoré bolo umožnené aj zmenou príslušného mílnika v Pláne obnovy a odolnosti, ktorú iniciovalo ministerstvo spravodlivosti. Aby bolo možné výrazný pokrok pri plnení odporúčania pretaviť do jeho splnenia, Komisia odporúča schválenie legislatívnych zmien navrhnutých ministerstvom, ktorých cieľom je zrušenie tohto trestného činu.

Pokiaľ ide o odporúčanie v súvislosti s posilňovaním ochrany novinárov, Európska komisia konštatuje limitovaný pokrok vďaka vykonanej transpozícii anti-SLAPP smernice. Komisia ale naďalej požaduje prehodnotenie aktuálnej právnej úpravy trestného činu ohovárania. V tomto ohľade je však potrebné uviesť, že Komisia nedostatočne zohľadnila zmeny vo vymedzení škody, ktoré výrazne obmedzilo možnosť využívania tohto trestného činu a obmedzilo možnosť ukladania prísnejších sankcií, a ktoré viedlo aj k potrebe miernejšieho zaobchádzania s páchatelom, nakoľko v základnej skutkovej podstate ide teraz iba o prečin.

Napriek každoročnej snahe vysvetliť Európskej komisii právomoci generálneho prokurátora v zmysle § 363 Trestného poriadku, a napriek predloženiu štatistických údajov ako aj početných príkladov, kedy vďaka rozhodnutiu generálneho prokurátora podľa §363 došlo k zrušeniu rozhodnutí v predsúdnej fáze trestného konania o zastavení trestného stíhania a vo veci sa ďalej pokračovalo, výhrady Európskej komisie k tejto jeho právomoci naďalej pretrvávajú. Ministerstvo spravodlivosti však §363 Trestného poriadku naďalej považuje za dôležitý nástroj slúžiaci na zabezpečenie dodržiavania zákonnosti, na zabráňovanie porušovania zákona a svojvoľného zneužívania trestného práva.

Nie je možné sa stotožniť ani s hodnotením Európskej komisie vo vzťahu k stíhaniu korupcie na vysokej úrovni. Hodnotové ukotvenie Slovenskej republiky ako demokratického a právneho štátu znemožňuje, aby výkonná či zákonodarná moc zasahovali do pôsobnosti orgánov činných v trestnom

konaní a aktívne ovplyvňovala vyšetrovanie „živých“ trestných káuz. Trestné stíhanie je plne v rukách nezávislých vyšetrovateľov a prokurátorov. Legislatíva Slovenskej republiky spĺňa v tejto oblasti európske štandardy a správu preto v tejto oblasti je možné vnímať aj ako snahu o neprimerané zasahovanie do nezávislosti orgánov činných v trestnom konaní. Komparácia štatistík trestných stíhaní s predchádzajúcim volebným obdobím navyše nezohľadňuje faktor zneužívania trestného práva na politický boj. Hrubé procesné nedostatky pritom potvrdil vo viacerých rozsudkoch aj Európsky súd pre ľudské práva (Adamčo v. Slovakia (No. 45084/14), Vasaráb and Paulus v. Slovakia (Nos. 28081/19 and 29664/19), Erik Adamčo v. Slovakia (No. 19990/20), Mucha v. Slovakia (No. 63703/19). V tejto oblasti je správa tendenčná a neobjektívna.

Správa spomína aj predložené zmeny týkajúce sa inštitútu spolupracujúceho obvineného, pričom ide o nesprávne konštatovanie ďalšieho obmedzenia tohto inštitútu. Cieľom predložených zmien je zadefinovať podmienky pre poskytovanie procesných a vecných výhod týmto osobám, posilniť transparentnosť rozhodovacieho procesu a zvýšiť možnosť preskúmania dôvodov, na základe ktorých sa jednotlivé výhody udeľujú. Navrhované zmeny sa preto zameriavajú na posilnenie právnej istoty, predvídateľnosti a dôveryhodnosti systému pri zachovaní funkčnosti nástroja spolupracujúceho svedka v boji proti závažnej trestnej činnosti a korupcii a vychádzajú z uvedených rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva.

V závere je možné pozitívne zhodnotiť zlepšenie metodológie Európskej komisie pri príprave správy, ktoré je výsledkom zohľadnenia našich pripomienok k predchádzajúcim ročníkom Správy o právnom štáte. Nadalej ale pretrvávajú niektoré naše výhrady, najmä pokiaľ ide o krátkosť času a nedostatočné konzultácie v záverečnej fáze prípravy správy a vyhodnocovanie zdrojov a preskúmateľnosť záverov. Z hľadiska ďalšieho zlepšovania metodológie považujeme za potrebné, aby Komisia všetky informácie uvádzané v správe viacnásobne overovala, vrátane viacnásobných konzultácií s orgánmi verejnej moci, aby bolo zo správy zrejmé, akým spôsobom sú vyhodnocované protichodné informácie a aby bola zachovaná pluralita zdrojov. Správa by mala prikladať väčšiu váhu overeným faktom než politickým úvahám. Časový priestor na komunikáciu pripomienok vo fáze finalizácie správy by sa mal predĺžiť tak, aby umožnil aktívny dialóg s Európskou komisiou za účelom dodatočných vysvetlení a objektívnejšieho opisu situácie v členskom štáte. Vlády by mali mať taktiež možnosť participácie na príprave odporúčaní, tak ako to prebieha v rámci iných medzinárodných hodnotiacich mechanizmov. Otázka správne nastavenej metodológie, a to najmä pokiaľ ide o odporúčania, sa stáva kľúčovou, vzhľadom na snahy užšieho prepojenia plnenia odporúčaní zo správy s čerpaním finančných prostriedkov v rámci budúceho finančného rámca. Osobitne dôležité je preskúmateľné odôvodnenie ako aj preskúmateľnosť jednotlivých záverov a odporúčaní.

„Správu o právnom štáte 2026 budeme ďalej detailne analyzovať a sumarizovať naše postrehy“, konštatoval štátny tajomník ministerstva spravodlivosti Milan Hodás.

<https://www.justice.gov.sk/aktualne-temy/sprava-o-pravnom-state-2026>